



Medlem af Inatsisartut  
Kalistat Lund  
/her

## Besvarelse af § 37 spørgsmål nr. 2013-080

07-06-2013  
Sags nr. 2013-084283  
Dok. nr. 1238613

*Kære Kalistat Lund!*

På vegne af Naalakkersuisut takker jeg for dine spørgsmål om radon, både i bygninger generelt og i forhold til planerne om renovering af Narsap Atuarfia. I det følgende gengives de enkelte spørgsmål efterfulgt af besvarelsen. Jeg håber, at du finder svarene fyldestgørende.

Postboks 909  
3900 Nuuk  
Tlf. (+299) 34 50 00  
Fax (+299) 34 54 10  
E-mail: iaan@nanoq.gl  
www.nanoq.gl

### **Spørgsmål 1:**

*Har Naalakkersuisut planer for at udarbejde en strategi og handlingsplan for at afhjælpe skadevirkningerne af de store radonkoncentrationer som er i Sydgrønland og i givet fald, hvornår kan det forventes at strategien og handlingsplanen offentliggøres og igangsættes?*

Det er vigtigt, at husejere i Sydgrønland er opmærksomme på radon, og hvordan man kan forhindre et for højt radonniveau i husene.

I første omgang henviser jeg til den oplysningskampagne, som det daværende Departement for Boliger, Infrastruktur og Trafik gennemførte tidligere på året i Sydgrønland med husstandsomdeling af pjecen "Radon i indeklime" og annoncering i lokalbladet "Kujataamiu".

Pjecen giver sammen med den mere omfattende publikation "Radon og boligen" (ligeledes udgivet af daværende Departementet for Boliger, Infrastruktur og Trafik) let forståelig og klar information om radonproblemer. Desuden – og nok så væsentligt – er der konkrete løsninger på, hvordan man forebygger et for højt niveau af radon i boliger og andre bygninger. Husejere kan også læse om, hvordan man let og billigt får målt radon i sit eget hus.

På den baggrund agter Naalakkersuisut at fastholde og udbygge den almene information om radon, blandt andet via internetportalen "byginfo.gl", der for tiden er under revision. Dette initiativ styres af Departementet for Boliger, Natur og Miljø, som er ansvarlig for formidling af vejledning om radon i byggematerialer og bygninger.

Initiativet tilrettelægges med udgangspunkt i, at det er de enkelte bygningers ejere, der er ansvarlige for, at bygningerne overholder de krav, der stilles med hensyn til blandt andet sikkerhed og sundhed, jævnfør Inatsisartutlov om byggeri og de i medfør af loven udsendte forskrifter.

Endelig agter Naalakkersuisut at skærpe bygningsreglementets bestemmelser om begrænsning af radon i nyt byggeri, så de nye regler harmonerer med de seneste internationale anbefalinger. Dette indarbejdes i en ny udgave af bygningsreglementet, der forventes bekendtgjort i 2014.

**Spørgsmål 2:**

*Hvad vil Naalakkersuisut gøre for hurtigst muligt at sætte gang i byggeriet af Narsaq Skole og hvornår kan man forvente at byggeriet af skolen påbegyndes?*

På folkeskoleområdet har ansvarsfordelingen hidtil været sådan, at Selvstyret er bygherre for nyanlæg, mens driften og vedligeholdelsen af folkeskolens anlæg og bygninger påhviler kommunerne. Anlægsansvaret for folkeskolen er i princippet nu overdraget til kommunerne som led i overgangen til en ny byrde- og opgavefordeling. Ved overdragelsen kan det konstateres, at skolerne generelt har et vedligeholdelses- efterslæb.

Der er på finansloven for 2013 afsat 45 mio. kr. til renovering af Narsap Atuarfia. Ifølge et overslag udarbejdet af kommunen i 2011 vil en renovering af skolen imidlertid koste 68 mio. kr. Dertil skal ifølge kommunen lægges yderligere 1,5 mio. kr. til håndtering af miljøkrav. Det viser en miljøscreening af skolens anlæg og bygninger, som kommunen fik gennemført i 2013.

Lige nu arbejder Naalakkersuisut på at få den manglende finansiering til renoveringsprojektet indplaceret i forslag til finanslov for 2014 (FFL 2014). I den sammenhæng bemærkes, at ekstra anlægsbevillinger til folkeskoleområdet er udtryk for en særlig indsats fra Selvstyrets side, eller en konsekvens af kommunernes mangelfulde vedligeholdelse af anlæg og bygninger.

Foreløbig har Naalakkersuisut med Kommune Kujalleq aftalt, at kommunen står for projekteringen, mens forhandling om varetagelse af bygherrerollen endnu pågår.

**Spørgsmål 3:**

*Har Naalakkersuisut planer om konkrete tiltag og tilførsel af midler, der her og nu kan begrænse skadevirkningerne af radon på Narsaq Skole?*

Jeg henviser til besvarelsen af spørgsmål 2. Derudover har Naalakkersuisut ingen konkrete planer om andre tiltag på baggrund af den aktuelle situation ved Narsap Atuarfia. Som det i øvrigt fremgår af svaret på spørgsmål 2, har kommunen ansvaret for driften og vedligeholdelsen af skolens anlæg og bygninger.

Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål 4 i det følgende.

**Spørgsmål 4:**

*Hvilke konkrete tiltag har eller agter Naalakkersuisut at igangsætte for at begrænse skadevirkningerne af radon i offentlige byggerier som daginstitutioner, alderdomshjem og skoler?*

Det er ifølge Inatsisartutlov om byggeri bygningsejerens ansvar, at bygningen ikke er sundhedsfarlig at bo eller opholde sig i. Det gælder også, hvis der i en bygning er radon, som kan udgøre en sundhedsfare for bygningens beboere eller faste brugere. Bygningens ejer har derfor ansvar for at undersøge eller eventuelt afhjælpe sundhedsfare, der stammer fra radon. Det gælder, uanset om der er tale om en privat eller offentlig bygningsejer, og det gælder for alle bygningstyper, herunder boliger, daginstitutioner, skoler, kontorbygninger mv.

Med hensyn til de bygninger, der ejes eller drives af Selvstyrets institutioner og virksomheder, har Naalakkersuisut det standpunkt, at der skal reageres, hvis der er begrundet mistanke om, at en bolig eller lokaler til ophold er sundhedsfarlige. Det vil sige, at det skal undersøges, om der er sundhedsfare for personer, der opholder sig i bygningen, og nødvendige forbedringer skal straks gennemføres i de tilfælde, hvor det f.eks. konstateres, at radonindholdet overstiger de anbefalede maksimale værdier.

Det kan nævnes, at en undersøgelse foretaget i Selvstyrets udlejningsboliger i Sydgrønland har vist, at koncentrationerne af radon i ingen tilfælde overstiger de anbefalede maksimale værdier.

Kommunerne har som bygningsejer pligt til at sørge for, at deres bygninger, herunder blandt andet daginstitutioner, lever op til byggelovgivningens bestemmelser om indeklimate.

Med hensyn til arbejdslokaler er det arbejdsgiverens ansvar at sørge for et sikkert og sundt arbejdsmiljø, herunder at der ikke forekommer sundhedsskadelige koncentrationer af radon.

I forhold til eksisterende bygninger har Departementet for Boliger, Natur og Miljø en række konkrete anbefalinger om, hvordan et for højt radonniveau kan undgås med nogle enkle forbedringer. En bestående bygning kan sikres mod radon på forskellige måder, f.eks. tætning af konstruktioner og/eller etablering af ventilation.

Der henvises til pjecen "Radon i indeklimate", hvor der er anvisninger på korrekt radonsikring, metoder til måling af radon i indeklimate samt oplysninger om, hvor der kan hentes yderligere information.

**Spørgsmål 5:**

*Hvilke grænseværdier mener Naalakkersuisut, at de grønlandske borgere skal acceptere i offentlige bygninger?*

Bygningsreglement 2006 (BR06) har krav om, at bygninger, der opføres i Sydgrønland (nærmere bestemt i området syd for 61°30'N), skal udføres, så radon ikke ophobes inde i bygningers opholdsrum. Dette gælder for nyt byggeri og ved væsentlige ombygninger.

Bygningsreglementets bestemmelser om begrænsning af radon i bygningers opholdsrum er baseret på internationale anbefalinger, der var gældende på det tidspunkt, BR06 blev udgivet. Der er siden udgivelsen af BR06 kommet nye

anbefalinger fra Verdenssundhedsorganisationen WHO, og disse indarbejdes i en ny udgave af bygningsreglementet, der forventes udgivet i 2014.

De internationale anbefalinger er, at der bør vælges et nationalt referenceniveau på mellem 100 og 300 Bq/m<sup>3</sup> for eksisterende boliger.

På den baggrund anbefaler Departementet for Boliger, Natur og Miljø, at der i eksisterende bygninger iværksættes enkle (og billige) forbedringer, når radonindholdet er mellem 100 og 200 Bq/m<sup>3</sup>, og at der iværksættes mere effektive forbedringer, når radonindholdet overstiger 200 Bq/m<sup>3</sup>.

I nyt byggeri anbefales, at radonindholdet ikke overstiger 100 Bq/m<sup>3</sup>.

Med venlig hilsen



Mette Lyngø